

KOMUNIKAT PRASOWY nr 150/22

Luksemburg, 15 września 2022 r.

Opinia rzecznik generalnej w sprawach C-396/21 | FTI Touristik (Umowa o udział w imprezie turystycznej na Wyspach Kanaryjskich) i C-407/21 | UFC - Que choisir i CLCV

Turystyka w czasach pandemii: zdaniem rzecznik generalnej Laili Mediny, jeśli organizatorzy podróży nie mogą dotrzymać warunków umowy o udział w imprezie turystycznej, pandemia nie zwalnia ich z obowiązku obniżki ceny i, jeśli impreza turystyczna zostanie odwołana, zwrotu środków pieniężnych, chyba że wykazano istnienie wyjątkowych trudności

Nadzwyczajny wpływ Covid-19 na sektor turystyczny może uzasadnić wyjątkowe i czasowe odstępstwo od, ciężącego na organizatorze, obowiązku pełnego zwrotu konsumentowi wszelkiej płatności w ciągu 14 dni, jeśli umowa o udział w imprezie turystycznej została rozwiązana; jednakże jakakolwiek obniżka ceny ze względu na niezgodność imprezy turystycznej z umową musi być odpowiednia do wszystkich okoliczności sprawy

Pandemia Covid-19 stanowi jeden z najpoważniejszych stanów zagrożenia zdrowia, jakie zapisały się w pamięci żyjących obecnie ludzi, wywierając szkodliwy wpływ na przedsiębiorstwa, wśród których sektor turystyki był jednym z najbardziej dotkniętych.

Sprawa **C-396/21** FTI Touristik (Umowa o udział w imprezie turystycznej na Wyspach Kanaryjskich) dotyczy szczególnego aspektu wpływu pandemii na umowy o udział w imprezie turystycznej, które są regulowane dyrektywą 2015/2302¹, a także na prawa podróżnych. Skarżący w postępowaniu głównym zarezerwowali 14-dniową podróż z pobytem, z Niemiec na Wyspy Kanaryjskie, w okresie od 13 do 27 marca 2020 r. Ze względu na pandemię ich wczasy zakończyły się po siedmiu dniach i powrócili oni do Niemiec, po czym zażądali obniżki ceny o 70%, proporcjonalnie do ceny siedmiodniowego pobytu. Sąd krajowy w Monachium zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem, czy art. 14 ust. 1 dyrektywy 2015/2302 uprawnia podróżnych do obniżki ceny z tytułu niezgodności z umową o udział w imprezie turystycznej w okolicznościach, w których było to spowodowane ograniczeniami nałożonymi w celu zapobieżenia rozprzestrzenianiu się choroby zakaźnej na całym świecie.

Sprawa **C-407/21** UFC-Que Choisir i CLCV dotyczy w szczególności zgodności z prawem przyjęcia krajowych środków przewidujących tymczasowe odstępstwa od przepisów konsumenckich regulujących umowy o udział w imprezie turystycznej. Skarżący, francuskie stowarzyszenia broniące interesów konsumentów, zaskarżyli między innymi zgodność z prawem rozporządzenia nr 2020-315 z dnia 25 marca 2020 r. regulującego przesłanki rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej w przypadku wystąpienia nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności lub siły wyższej. Rozporządzenie to umożliwiło wszystkim organizatorom wydanie bonu, zamiast zwrotu pełnej kwoty płatności dokonanej przez podróżnych – co stanowi odstępstwo od warunków określonych w dyrektywie 2015/2302.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniająca rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylająca dyrektywę Rady 90/314/EWG (Dz.U. 2015, L 326, s. 1).

Francuska Rada Stanu wyjaśnia, że akt ten miał na celu zapewnienie płynności finansowej i wypłacalności usługodawców. W owym czasie ponad 7000 organizatorów podróży zarejestrowanych we Francji musiało zmierzyć się z poważnymi trudnościami. W tych okolicznościach natychmiastowy zwrot płatności za wszystkie odwołane usługi mógłby zagrozić działalności samych organizatorów i, w konsekwencji, możliwości zwrotu klientom jakichkolwiek płatności.

W dzisiejszej opinii w sprawie **C-396/21 FTI Touristik (Umowa o udział w imprezie turystycznej na Wyspach Kanaryjskich)** rzecznik generalna Laila Medina stwierdziła, że biorąc pod uwagę systematykę art. 14 dyrektywy, organizator **nie jest zwolniony z obowiązku przyznania odpowiedniej obniżki ceny za imprezę turystyczną**. Jej zdaniem, kwota obniżki ceny, do której uprawniony jest podróżny, musi być **odpowiednia przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy**, co powinien ustalić sąd odsyłający.

Rzecznik generalna Medina przypominała, po pierwsze, że celem dyrektywy 2015/2302, która jej zdaniem ma zastosowanie w kontekście pandemii Covid-19, jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumenta. Prawo do obniżki ceny jest uzależnione od jednej **przesłanki**, a mianowicie „**niezgodności**”, i od jednego **wyjątku**, a mianowicie niezgodności, **za którą odpowiedzialność można przypisać podróżnemu**. W konsekwencji niezgodność, za którą odpowiedzialność można przypisać innej osobie lub która została spowodowana nieuniknionymi i nadzwyczajnymi okolicznościami, **nie wyłącza prawa podróżnego do obniżki ceny**.

Po drugie, rzecznik generalna wskazała, że ograniczenia regulacyjne nałożone w marcu 2020 r. w odpowiedzi na pandemię powinny być uznane za siłę wyższą. Przyjęte środki ograniczające stworzyły sytuację poza kontrolą organizatora, której konsekwencji nie można było uniknąć, nawet w razie podjęcia wszelkich racjonalnych działań. Nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności **nie zwalniają organizatora z obowiązku obniżki ceny**. Fakt, że sytuacja ta została spowodowana w następstwie przyjęcia środków ograniczających w odpowiedzi na pandemię, podobnych do środków nałożonych na podróżnego w miejscu jego zamieszkania, **nie wywiera wpływu na uprawnienie do obniżki ceny**.

Rzecznik generalna Medina dodała następnie, że organizator nie może ponosić odpowiedzialności za utratę możliwości korzystania z usług nieobjętych zakresem umowy o udział w imprezie turystycznej. „Odpowiednie” obniżki powinny być określone przez sądy krajowe, z uwzględnieniem wszystkich **okoliczności danej sprawy**. W ramach swojej oceny sąd krajowy może zatem wziąć pod uwagę takie kwestie jak **źródło niezgodności, istnienie winy po stronie organizatora oraz możliwość odzyskania przez organizatora sum wypłaconych podróżnemu od innych podmiotów w łańcuchu ekonomicznym albo też od państwa**. Według rzecznik generalnej Mediny, chociaż dyrektywa nie przewiduje konkretnego terminu, w jakim należy wypłacić kwotę obniżki ceny, powinna ona być wypłacona bez zbędnej zwłoki. W tym kontekście sądy krajowe powinny uwzględnić problemy z płynnością finansową organizatorów podróży spowodowane pandemią.

W opinii wydanej w sprawie **C-407/21 UFC - Que choisir i CLCV** rzecznik generalna Medina stwierdziła, że termin „zwrot” co do zasady odnosi się do kwoty pieniężnej zwracanej danej osobie. W konsekwencji „zwrot” jakiegokolwiek dokonanej płatności nie może być rozumiany jako uprawniający **organizatora do przyznania odroczonej formy świadczenia, takiej jak bon**. Taki sposób wykładni wspierają zarówno kontekst, jak i źródło art. 12 ust. 4 dyrektywy 2015/2302, a także zamierzone w tej dyrektywie cele.

W konsekwencji rzecznik generalna Medina uznała, że ze względu na to, iż przepis dyrektywy obejmuje jedynie **zwrot w pieniądzu**, jakakolwiek alternatywa narzucona przez organizatora, w szczególności w formie bonu, powinna zostać wykluczona. Jednakże nie stoi to na przeszkodzie wybraniu przez podróżnego takiego bonu już po powstaniu prawa do zwrotu.

Zdaniem rzecznik generalnej Mediny, wszelkie odstępstwa od prawa Unii w zakresie swobody przemieszczania się **nie mogą uzasadniać odstępstw** od szczegółowego przepisu wtórnego prawa Unii, a konkretnie od prawa podróżnego do otrzymania zwrotu. Rozumie ona dyrektywę 2015/2302 w ten sposób, że pandemia nie jest wyłączona z zakresu pojęcia „nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności”, ani ogólnie z zakresu tej dyrektywy.

Rzecznik generalna Medina wyraziła przy tym pogląd, że zasada siły wyższej w odniesieniu do obiektywnej niemożności przestrzegania prawa Unii może umożliwić pewną elastyczność przy stosowaniu prawa, co miałyby przyznać organizatorom podróży bardzo ograniczoną możliwość tymczasowego zwolnienia z wykonywania ich obowiązków. Jednakże oferowanie bonu, o którym mowa w zaskarżonym rozporządzeniu, **nie przywraca równowagi między stronami**, ponieważ jest niekorzystne dla podróżnego.

Jeżeli państwo członkowskie napotyka na niemożliwe do natychmiastowego przezwyciężenia trudności w stosowaniu w swoim porządku prawnym przepisu transponującego wtórne prawo Unii, powinno być również **wyjątkowo uprawnione do powołania się na siłę wyższą**. W konsekwencji rzecznik generalna Medina zajęła stanowisko, że pandemia i jej nadzwyczajny wpływ na sektor turystyki może uzasadniać **tymczasowe odstępstwo** od obowiązku organizatora do zwrotu podróżnemu pełnej kwoty wszelkich płatności dokonanych z tytułu udziału w imprezie turystycznej w terminie 14 dni od rozwiązania umowy. Takie odstępstwo jest uzasadnione jedynie przez okres niezbędny do rozwiązania przez państwo członkowskie niemożliwych do przezwyciężenia trudności, które uniemożliwiają mu stosowanie przepisu krajowego transponującego taki obowiązek, zaś środki wybrane w celu rozwiązania takich trudności muszą być zgodne z zasadą proporcjonalności.

Rzecznik generalna Medina podkreśliła, że to państwo członkowskie powołujące się na siłę wyższą powinno **wykazać, że odstępstwo od prawa Unii jest konieczne** w celu rozwiązania takich trudności spowodowanych pandemią, przy czym należy sprawdzić, czy nie istnieje żaden środek alternatywny wobec skorzystania z odstępstwa. Jej zdaniem rozporządzenie przyjęte przez francuski rząd wydaje się **wykraczać poza to, co jest niezbędne i proporcjonalne w celu rozwiązania napotkanych przez organizatorów podróży trudności**, w szczególności ze względu na jego moc wsteczną, czas trwania zawieszenia prawa do zwrotu i brak jakiegokolwiek korzyści oferowanej podróżnemu w celu zrównoważenia wstecznego wpływu na jego prawa wynikające z umowy o udział w imprezie turystycznej.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Pozostańmy w kontakcie!

